

Български Книжици.

ЧАСТЬ II.

1858. ГОДИНА.

КНИЖКА ПРВА

ЗА

НАРОДНЫ-ТЪ ПЪСНИ

У

ЮЖНЫ-ТЪ СЛАВЯНЕ

споредъ

Юрій Венелина.

Преднапомяне.

Отъ други-тъ съчиненія на достопамятныя той-зи нашъ Исторіографъ, всѣкій може да угади и за неговѣ-тъ брошюркъ » *О характеръ Народныхъ Пѣсень у Славянъ Задунайскихъ* » каквѣ важность има за всички-тъ Славяне, особно за насъ Българе-тъ и Србы-тъ. Насто-

яще-то начертание не е друго, освѣль изводъ отъ тѣхъ-зи книгъ, за коѣ-то много има да се каже; но азъ тукъ се ограничавамъ само съ това, колко-то да си напомнимъ наши-тѣ Книжовници за неѣ, та да започнѣтъ полека-лека да сбирѣтъ матеріалы за народнѣ-тѣ нашѣ старинѣ, съгласно съ цѣль-тѣ на Българскѣ-тѣ Книжници, както и глѣдаме съ удоволствіе, че взехъ веке отгукъ оттамъ да се пообаждѣтъ малко кой съ отколѣшни народны пѣсенчицы, кой съ нѣкое издырванье и друго, що на-татѣкъ все клони. Споредъ това, ако не съмъ измаменъ можемъ се надѣва, че за-напредъ *ще ся удостоимъ и мы да видимъ на нашый-тъ языкъ скисанія за изученіе-то и разясненіе-то народнѣ-тѣ си старинѣ*, — макаръ да не бѣждѣтъ какво-то у други-тѣ просвѣтены народы, за кои-то много право въ еднѣ отъ *«Българскы-ти Книжници»* се приказваше*), — стига само наши-тѣ да пообърнѣтъ вниманіе на той-зи предметъ, и всичко-то е готово. —

Да се върнемъ сега за реченный-тъ изводъ, за характера на народны-тѣ Юго-Славянски Пѣсни.

Пѣснопѣяніе-то на Южны-тѣ Славяне подраздѣля се на въспѣваніе *Юначество-то* и на въспѣваніе *Женитбѣ-тѣ* (гименей).

Азъ съмъ забелѣзалъ, казва Венелинъ,**) че въ народны-тѣ пѣсни се открыва какъ-то политическо-то, тѣй и нравственно-то состояніе на народъ-тѣ. Има народы, въ пѣсны-тѣ на кои-то не ще видите ни еднѣ капкѣ кръвь; ще намѣрите развратъ, измамъ, интриги, непочет-

*) Видѣть отъ тѣхъ Часть I. Кн. 5, страницѣ 157-158.

**) Въ брошюркѣ-тѣ си: *Объ Источникѣ Народной Поезіи вообще и Южно-Русской въ особенности*. Москва, 1834.

ностъ, даже и маѣи или отрова, но ни капчицѣ кръвь; ни сабы, ни ятаны, нито ножче, съ кое-то простонародный-тъ пѣвецъ да може да си пробіе прищѣ.

Но южны-тъ Славяне не сѣ таквы-зи хора; у тѣхъ въ всячко-то трѣба да има трагедія. Тѣхный-тъ ходъ е правъ величественъ, сценическій; животъ-тъ имъ — трагическа драма. — Ако можахъ да проникна въ нравы-тъ на Българинъ-тъ и Србинъ-тъ, то ще забеляжа, че *Южный Славянинъ* въ много отношенія скоро се различа отъ всички-тъ други Славянски племена.

Познаваніе-то одного чловѣка или народа не стои само въ едно познаваніе неговъ-тъ външнъ приликъ, облекло и образъ на живѣніе-то; още по много е необходимо да се познай и вътрѣшній-тъ чловѣкъ. Много вътрѣшни или нравственны физіономіи има; и можемъ ре да сѣ тожко съ, колко-то сѣ и народы или наръчія.

Твърдѣ е мъчно да стигнемъ до опредѣляніе-то на онова, що показва вътрѣшна-та физіономія на той-зи или онъ-зи народъ: до него можемъ оти само подирь дълговременно изучваніе народы-тъ.

Всѣко опредѣленіе безъ писменно подтвержденіе или книги, безъ изучваніе е и безполезно и непонятно. — Единъ отъ най-добры-тъ книги, необходимы за изучваніе-то одного народа, представя народна-та Поезія или *Пѣсни-тъ*.

Пѣсня е викъ, а ный выкаме вынаги за онова, кое-то ны подбужда на радость или скърбъ, на смѣхъ или плачь.

Пѣсня-та въ Южныя Славянинъ е сладкодумна и дълга като задна-та пола на мантиѣ-тъ на отколѣпнъ нѣкоя Олимпійскѣ Богинѣ; но та-зи величав о-сложенна

мантія е наперена съ ялены, кървавы пятна. Движенія-та на тѣзи богини сѣ внезапны и рѣнителны; тѣ сѣ движенія Белонины: споредъ тѣхъ, като сѣдимъ, ще видимъ, че тя е величаво-сърдита; и сърдита и огорчена. Высоко-то нейно чело се хубавѣй съ вѣнецъ на побѣдѣ-тѣ.... Тя до суцъ не прилича на уличны-тѣ момы, кои-то сѣдѣтъ по враты-тѣ, и ся усмихвѣтъ на пѣтници-тѣ, или ходѣтъ на кладенецъ за водѣ. Тя не се ухлѣбва всѣкому, кой-то ъ сръщне или стигне, защото е умислена: тя, — богиня-та на Южны-тѣ Славяне, — мысли за животъ-тѣ и смръть-тѣ на чловѣкъ-тѣ и на-роди-тѣ....

Вый виждате, драгій ми читателю, че всичка-та тази риторическа буфуннада, или, по български да река, тѣзи книжевны гатанки нищичко не ви поеснявѣтъ. И тѣй ный подобръ да пристѣпимъ къмъ работа-та, и да захванемъ съ васъ по малко да изучаваме Южны-тѣ Славяне прѣзъ тѣхны-тѣ народны пѣсни и обычаи.

*

*

*

Между Българе-тѣ и Србы-тѣ, както казва Караджичъ, и сега още има обычай да крадѣтъ момы, кои-то за това се и наричѣтъ *отмъци*, *отпѣнжты*.*) Момцы-тѣ охотно тѣчѣтъ по тѣзи работѣ, като се вижѣтъ единъ другъ: *хайде, бе да ти земнемъ тѣ-зи или онѣ-зи двѣ войкѣ*. За тѣзи работѣ тѣ се обрѣжвѣтъ, като войници на бой; привардвѣтъ момѣ-тѣ около хармана или на изворъ-тѣ,

*) То е, види се, що ный наричае *Пристанки*, които ставѣтъ по сговоръ на момѣ-тѣ съ ергенъ-тѣ, когато се любѣтъ и искѣтъ да се вземѣтъ, а родители-тѣ ѣ не ѣ давѣтъ.

кога иде за вода, — и вижъ, че ъ етешкали и повлекли подиря си. Нѣкога *отмичори-тъ*, като разбойници, нападвѣтъ на домъ, свързвѣтъ рѣце-тъ на баща-та и братъ-та моими, дордѣ да ъ повлечѣтъ. Ако нѣкоя *Радка* или *Драганка* нече да върви слѣдъ тѣхъ, едни ъ улавятъ за косъ-тъ, а други изотзадъ налагѣтъ съ тоѣги, — и да видишь тогасъ какъ опява предъ тѣхъ!

Твърдѣ често дѣвохищеніе-то става съ кръвнина, а най-много ако то се случи срѣдъ село; защо-то ако момини-тъ роднини искѣтъ да забранятъ къщъ-тъ, тогасъ на едно грѣмваніе всички-тъ селяне се сбирѣтъ и тичѣтъ съ пушки, пищовы, брадвы и ножове, и ето ти единъ бой до Бога! Но обыкновенно момцы-тъ захващѣтъ работъ-тъ съ привардваніе, тѣй щото ненападвѣтъ тамъ, гдѣ-то знаѣтъ, че у момъ-тъ има много роднини, или ако е село-то голѣмо.

За тѣ-зи работъ безстрашни-тъ похитители пакъ не смеѣтъ съ момъ-тъ да се свѣтъ право въ село-то на любовникъ-тъ ѣ, защо-то вынѣги почти слѣдъ тѣхъ върви потера; а водѣтъ ъ първень въ нѣкоя дѣбравъ, гдѣ-то выквѣтъ и нѣкой попъ, кой-то ще, нече, трѣба да ги вѣнчей ако нѣ въ колыбѣ, то и подъ нѣкой букъ. Сетѣвъ веке завеждѣтъ вѣнчанинъ-тъ годецищъ въ къщъ-тъ на годеникъ-тъ. — Ако потера-та стигне до село-то, гдѣ-то е заведена черноока-та или руса-та мома, тогасъ селяне-тъ излазѣтъ чинно да ъ посрѣщѣтъ и стѣпвѣтъ въ преговоры за миръ. Ако се примирытъ, работа-та добръ отива, и захващѣтъ *свадбъ-тъ*; но ако се непримирытъ, тогасъ хайде по конацы, — или при Кадіѣ или при Владыкѣ, — и тамъ имъ се вижда сѣдба-та за ползъ или на една-тъ или на другъ-тъ странъ.

Тѣй както *дѣвоищеніе-то* между Южны-тѣ Славяне: се случавъ твърдѣ на-често, то и *женитба-та*, — та-зи най поетическа страница въ животъ-тѣ чловѣческій, — у тѣхъ подобно на-често быва опръсканъ съ кръвы. Ето-защо южны-тѣ Славяне обичатъ да въспѣвватъ женитбѣ-тъ на того-зи или на оно-го-зи: тя представя бой; слѣдователно тя сама по себе-си е веке *юнашка* (геройска) пѣсня, *Поема*.

И таквы-зи сѣ наистина повече-то Български-тѣ и Сръбски народны пѣсни; но на злѣ честь у насъ нема още сбаты и записаны доста отъ тѣхъ, та да спомнимъ тукъ нѣкоя за примѣръ. А у Сръбы-тѣ гледаме :

Женитба Павла Плетыкосы въ 167 стиха

- » Ивы Сѣнянина — 597 —
- » Оодора Задранина — 650 —
- » Краля Вукашина — 305 —
- » Царя Душана — 690. —
- » Максима Черноевича - 1225 —

и много други такви-зи женитбы, кои-то тука не е редъ да пречитае всички-тѣ, а за еднѣ само на-късо нека разкажемъ. Тя е женитба-та на Ивана Сѣнянина, и захваща тѣй:

- » Вино пію тридесять Сѣняна
- » У бѣлу Сѣню на каменю,
- » У дворове Сѣнянина Ива. »

Въвъ тѣ-зи дружинскѣ здравицѣ единъ отъ другари-тѣ попыталъ:

- » О Иване, Сенскій Капитане!
- » А зашто се не женишь, Иво?
- » Дали немашъ за женитбу блага,
- » Далъ ти ни-кой не дае дѣвойку? »

Той мълчи; други пакъ говори:

- » Ако немашъ за женитбу блага,
- » Насъ ето не тридесять Сѣняна,
- » Свакій ще ти позаймити блага,
- » Ищи, Иво, у кога ти драго;
- » Ако никой не дае дѣвойку,
- » Насъ ето не тридесять Сѣняна,
- » Свакій има у двора дѣвойку,
- » Кой секу, кой милу терку,
- » Ищи, Иво, кою тебе драго,
- » Свакъ ще дати за тебе дѣвойку. »

Ето какво бива Юго-Славянскій другарь! *Ивана Капетанъ* желялъ, тѣжалъ; другари-тѣ му предлагать дѣвойкѣ, и, ако нема пары, тѣ му думять, че не сѣ само тридесять: всѣкій може да му заемни; нека иска каквото обича, само да не тѣжи. Но Иванъ Капетанъ нещѣ да се жени ни за Србкинѣ, ни за Кадѣнѣ, докато е жива *Айкуна мома въ Удбина Града, мила сестра Ферцова!* А каква бѣда! добры-тѣ юнацы, като предложили на другарь-тѣ си кой дыщирѣ, кой сестрѣ и злато — пары, колко-то иска, сега на-радо сърце се накатили на бой да си положять и главы-тѣ! Предпріеманіе-то было страшно; ꙗко-то отивали на явнѣ смърть: но по-много-то отъ тѣхъ, като истрѣзнѣли, не си стоели на думѣ-тѣ; итѣй работа-та не се свършила пакъ безъ Герой. Братъ му *Миланъ* завлѣкълъ хубавѣ-тѣ *Айкунѣ*, избилъ потерѣ-тѣ *Удбинскѣ*, срѣщналъ на пѣтъ до 30 Сѣнски момы, похитены отъ *Удбинцы* (между тѣхъ и сестрѣ си *Ангелѣ*); отхрѣва ги всички-тѣ, завежда ги у тѣхъ въ това време, когато му стрували помянъ —

за Богъ да прости; радватъ се — сядатъ на трапезъ — пиятъ му за здравіе-то, а той на-подиръ брату си, като вика:

« Сѣнянинъ Иво!

« На честь тебе Удбинцина глава,

« И на честь ти Айкуна дѣвойка. »

« Ето за растушкѣ вамъ и *мъртва глава!*

Страшно наистина да гледаме мъртва, умръя глава! Защо-то въ тѣ-зи картинѣ чловѣкъ се намѣрва въ най-горѣнъ степенъ на отвратителностъ и страхъ. Подобни картинѣ необича да гледа нито Московецъ, нито Словакъ, нито Чехъ, нито Лѣхъ. Но Българину, Србину, Бошняку, Херцеговцу и Черногорцу все е едно; той на нея гледа съ услаждение. Ето защо и *Миланъ*, съ тържественно въсхищение на трапезъ-тѣ извадилъ изъ турбѣ-тѣ топѣ-тѣ още главѣ Удбинцина, предъ братъ-тѣ си и младѣ-тѣ му невѣстѣ — бѣлѣ кадѣнѣ, предъ сестра си и други-тѣ тридесѣ момичета! — *О! мъртва глава* е най-добъръ стихъ въ народни-тѣ пѣсни на Южни-тѣ Славяне; и това показва колко сѣ тѣ ожесточени, колко люти и кръвници!

Но да не хванемъ да се гнусимъ отъ той-зи характеръ на Българе-тѣ и Србы-тѣ; защо-то при недостатъкъ-тѣ въ общественно-то образование, той произхожда отъ силни побудителни причини, особно като е наследственно достояніе на народъ-тѣ. Ако дыримъ тѣ-зи люти варвары, кои-то, споредъ *Гизо* и други-тѣ, като се отличаваха по духъ юнашкій, сасыпали Римскѣ-тѣ държавѣ (Имперіѣ); то ще намѣримъ, че сѣ и съсыпали само двѣ Славянски племена.

Тѣй ни казва Логика-та да вѣрваме, ако тѣ-зи Славянски племена сѣ населявали нѣкогашъ Римскы-тѣ области. Тя пакъ казва да дырнѣ *духъ Рыцарскій, духъ юнашкій* между Славяне-тѣ, нежели въ Скандинавцы-тѣ. Тогасъ Исторіа-та ще се премири съ Логикѣ-тѣ.

Състояніе-то на героизмъ-тъ у Юго-Славяне-тѣ е засвидѣтелствовано отъ Исторіѣ-тѣ на всички-тѣ времена, и, ако *Героизмъ-та* составя главнѣ-тѣ струнѣ въ чувствованія-та на Българинъ-тъ и Србинъ-тъ, то и въ тѣхны-тѣ нѣсни владѣе пакъ *Героизмъ*. Споредъ това ный трѣба да гледаме съ хладнокровіе отъ поетическѣ-тѣ странѣ и още безъ предубѣжденіе на тѣ-зи мъртвы главы, както гледаме на лютость-тѣ и неистовство-то на Омеровы-тѣ Герои.

Отличителна-та черта въ поезіѣ-тѣ на *бодры-тъ* и юрски народы е *лютость, острота*, подобна на лютость-та на тѣхно-то естество, на тѣхно-то мѣсто. Въ тѣ-зи народнѣ поезіѣ нема нито тѣжѣ, нито уныніе, какво-то въ поезіѣ-тѣ по равны-тѣ еднообразны страны. Горско-то естество тѣй осладѣва душѣ-тѣ на горцѣ-тъ! Тѣй шери, пѣстри негово-то развлечение, неговъ-тъ гледъ! Въ горы-тѣ чловѣкъ по-дълбоко може да се замысли, но никога не ще му дотѣгне, никога не ще му се нажели, какво-то въ поде-то: защо-то само естество-то тамъ е весело, растушно, плѣнително! Мысль-тъ на тѣ-зы стары Славяне е высокъ; тѣхно-то чувство се растѣга, расширява между подножіе-то и върхъ-тъ на исполински-тѣ предмети; тѣхно-то око лѣти на високо като орелъ-тъ, и се спуща на-долу като соколъ-тъ. Така-зи е природа-та на Горцѣ-тъ! Той отъ тѣжѣ,

отъ кахъръ можѣ да се убѣси въ страиѣ равнѣ, еднообразнѣ, безкартиннѣ! Много още можахме ре, защо да има таква-зи разлика между Южны-тѣ и други-тѣ Славяне; но не е тукъ мѣсто за той-зи предметъ.

Да забелѣжимъ още, че и въ пороцы-тѣ на Горскій-тъ житеѣ има нѣщо-си разытелно, и та-зи разытелность е, що Гърцы-тѣ наричали *Героизмъ*. Пѣсня-та може да бѣде героическѣ нѣ защо-то въ неѣ се гледа кръвнина; но защо-то поетическій-тъ нейнъ духъ нечаянно бѣва поразителенъ.— Туй нека се каже изъобщо.

(Слѣдува).

БЪЛГАРСКО СРЕДОТУНО БУДАНЩЕ

ВЪ

БОЛГРАДЪ

КНЯЗЬ НИКОЛАЙ КОНАКИ-ВОГОРИДИ.

Каймакамъ на Молдовско-то Княжество.

Понеже общенародно-то образование е едно отъ основанія-та на Общество-то и съставлява най-крѣпкото поручителство на умственния животъ на всяка Държава, по това начяло на неотрицателна една истина съсъ особенно благодарение приехме Мы просбата, коя-то Ны представиха презъ Януаря мѣсець-а текуща-та година, общества-та на жители-те по колоніите на Бессарабія, недавно присоединени на Молдавія, по сила-та на Парижкій-а трактатъ отъ 30-го Марта 1856, чрезъ кого-то речени-те колони по основание на права-та и пріимущества-та дарованни имъ отдавно время и обезпечени чрезъ особни закони, пожелаха да имъ ся удобри усуществованіе-то на едно народно средоточно учебно завѣдѣніе на седмогодишенъ курсъ въ Болградъ, върху първоначални-те малки учебни завѣдѣнія, кои-то съществуватъ и кои-то, още ще ся натѣк-матъ по прочи-те колонии.

Сіе исканье на кое-то цѣль-та е разпространеніе-то и развитіе-то на общественно-то образованіе между народонаселеніе-то на тая нова часть отъ Молдавія, като быде рекомандованно отъ насъ на министерство-то церковныхъ дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, за да ся положи въ дѣло съгласно съсъ пожалованія-та, кои-то ся ищатъ отъ важни-те обстоятелства на присъединеніе-то и на привилегіи-те колонійски, реченно-то Министерство: като пригледа и разсуди това дѣло съсъ всичките пристойни форми и съсъ единовременно споразуменіе и приѣмване на колонисти-те депутати Г-нъ Банъ Панаіотъ Грекуло, и Г-нъ Николай Парушовъ, нарочито проведенни отъ общество-то съ именно пълномощіе (за тая работа), опредѣли доизложенни-те Статути (уставы), кои-то, въ слѣдствие ся предложиха извънреднаго совѣта на осмотреніе, и той ги намери съгласни съсъ потреба-та и обстоятелства-та днешни на колоніи-те; и чрезъ рапортъ-атъ си подъ № 2267 предложиха намъ на потвърдѣніе.

И така по изгядъ-а на вышензложенни-те, чрезъ кои-то, право-то на Романскійа (Молдавскій-а) языкъ, не ся угнѣтѣва; мы удобряваме и потвърдяваме усуществуваніе-то на средоточно-то учебно завѣдѣніе въ колонія Болградъ, какъ-то и на първоначални-те училища по колоніи-те на слѣдующи-те основанія и уставы, на кои-то, съдържаніе-то е какъ-то слѣдува.

§. 1.

1. Народно-то средоточно учебно завѣдѣніе въ Болградъ, ще ся обдържава отъ общи-те доходы на община-та Болградска, и на други-те 39 общини: колони на

Бессарабія-та съединни-те съсъ Молдавія, познати до нынѣ подъ названіе Села колонійски. Тія доходи ще ся земають отъ продаванье-то въ наемъ на полѣви-те крачмы, отъ пароны переправы (мостове) и отъ рыбны ловы, по езера-та кон-то ся нахождатъ по земля-та на тия 40 общины.

2. Полѣви-те крымы, паронни-те переправы и рыбни-те ловы ще ся продаватъ въ откупъ публично въ управленіе-то на Болградски-те колоніи.

3. Опреѣленный-атъ залогъ за откупъ-атъ ще ся сохранява въ управленіе-то, а приходи-те на горѣречени-те откупы ще ся приѣмватъ посредствомъ същаго начальства отъ попечительный-а комитетъ на народно-то учебно завѣдѣніе отъ Болградъ, кой-то камитетъ ще ся съставя, какъ-то подолу ся указува.

4. Централно-то училище ще бѣде отворенно за всекого колониста, сиромыхъ и богатъ непомалко, и за какви да е юноши православнаго вѣрословѣданія.

5. Понеже откритіе-то на това училище има за цѣль укрѣпленіе-то на нравственность-та на всѣх-то водвореніе Българско и Влашко отъ Молдавія, и да предуготовлява юноши-те не само за да бѣдѣтъ учители, писари по колоніи-те, и да имъ даде понятія за земледѣліе, зоологія и търговля, но да отвори единъ пѣтъ и на оныя юноши, кон-то имѣюци природно дарованіе и жаланіе за едно повысоко образованіе, бы ся рѣшили за усьвършенствованіе на науки-те да идатъ по чужди държавы; заради това и науки-те кон-то ще ся придаватъ въ това учебно завѣдѣніе споредъ средства-та, треба да бѣдѣтъ съобразни съсъ тая потреба.

6. Все-те науки въ това учебно завѣдѣніе ще ся

на Молдавски и Български языкъ, на кои-то ще ся тълкуватъ и странны-те языцы. Въ първоначални-те же училища, кои-то ще ся натъкмятъ по сички-те колоніи, наука-та ще ся преподава на влашки языкъ по оныя села гдѣ-то повече-то народонаселеніе было бы Влахо-Молдавско, а на Български языкъ тамъ, гдѣ-то повече-то народонаселеніе е Българско; съ това обаче, чи и за тія изученіе-то на Молдавскій-атъ языкъ да бѣде обязательно.

7. Въ слѣдованіе на положенно-то това начало чрезъ 6^и погорѣ пунктъ, Професори-те на това учебно завѣдѣніе, должны ще бѣдѣтъ: да знаятъ и двата языцы, Молдавскій-а и Българскій-а, или да бѣдѣтъ Професоры отдѣлно и за двата тия языцы.

§. 2.

1° Понеже въ Колоніи-те за сега ще бѣде само едно средоточно Училище, кое-то треба да удовлетворява какъ-то ся рече, потреби-те на жители-те на вси-те Колоніи, заради това курсъ-а на науки-те, что ще ся придавать въ това учебно завѣдѣніе, ще ся рездѣлятъ на два отдѣла: курсъ-а 1° Отдѣленіе ще ся съвършава въ продълженіе на три години, и на второ-то за четири, а всичко-то за седмъ години.

2° Първо-то Отдѣленіе ще бѣде опредѣленно за оныя отъ юноши-те, кои-то подиръ окончаніе-то на тригодишны-те науки, пожелали бы да станатъ учители или писари по села-та на Колоніи-те, или да влезатъ во вѣстатъ на художницы-те, на търговцы-те и пр.

3° Оныя кои-то ще слѣдувать второ-то отдѣленіе ще получаватъ Атестати за окончаніе-то на колегіални-те

науки, подтвердени отъ Министерство-то и ще иматъ права-та, кои-то училищный-а уставъ обезпечава въ о-ползованіе отъ общо-то право на Държава-та.

4° Науки-те на 1^а курсъ ще ся наредатъ така щото да могатъ да ся ъкончатъ въ три години, а оныя отъ вторый-а курсъ за четири еще години. —

Науки-те кои-то ще ся придаватъ въ Средоточно-то Училище слѣдующи-те сж:

Въ Първото Отдѣленіе

1. Тълкуване на Катихізмъ-атъ.
и Священна Історія.
2. Молдавски и Български язцы.
3. Аріѳметика и Начала отъ Геометрія.
4. Землеописаніе.
5. Кратка Естественна Історія.
6. Отечественна Історія.
7. Понятія за Търговля-та.
8. Рысуванье и Краснописаніе.
9. Русскій языкъ } но тіа неше
10. Греческій языкъ } бждатъ обя-
- зателни.

Въ Второ-то Отдѣленіе.

1. Законъ Божій напространно и правоученіе съ тълкуваніе на длъжности-те на челоѡкъ-а като Хрістіянинъ и като Гражданинъ.
2. Писменность Молдавска и Българска.
3. Латінскій языкъ.
4. Славянскій языкъ.
5. Математика и Механика.
6. Обширна Отечественна Історія.
7. Всеобща Історія.
8. Естественна Історія обширно.
9. Фізика.
10. Агрономія:
11. Граждански Закони.
12. Понятія за Търговля.
13. Французскій языкъ }
14. Греческій языкъ }

необязательни.

§. 3.

ЗА УПРАВЛЕНІЕ-ТО НА УЧИЛИЩЕ-ТО.

1° Управление-то на това училище ще ся повѣри на три Настоятели избрани по вышегласію отъ първи-те Колонисти на общины-те, кои-то заедно съсь Директора

на училище-то и подъ предсѣданіе-то на Управителя колонійски ще съставляватъ Попечительный-а Комитетъ.

2. Избраніе-то на тѣя три члена и на единъ Кандидатъ, ще става отъ общины-те, кои-то ще ся приглашавать отъ правителство-то въ управленіе-то на всяки три години еднажды на 1^о Ноембря. Начинъ-а на избраніе-то ще бѣде слѣдующій-а: оныя 21 Села на Исмаилскій-а Округъ ще проваждатъ 42 Депутати на Болградъ, по два то естъ отъ всяко Общество или Село: и оныя 19 Села на Кахуло-Прутскій-а Округъ, ще проваждатъ все тамо 38 Депутати, кои-то вси-те ще избирать трима-та члена на попечительный-а Комитетъ и едного Кандидата.

3. Речени-те членове и Кандидатъ-атъ, ще бѣдѣтъ избранни какъ-то ся спомена на продълженіе за три години: и нещатъ могатъ ся оттегли отъ такава длѣжность преди истеченіе-то на тоя срокъ безъ законна и достойна за уваженіе причина.

4. Избрани-те не щатъ могатъ ся познава за членове на Попечительный-а Комитетъ нити ще могатъ дѣйствува тѣхните длѣжности, освенъ по потвържденіе на Министерство-то. Въ случай на запраздненіе нѣкому отъ членове-те чрезъ смърть или други обстоятелства, ще ся заемва негово-то мѣсто отъ избранный-а Кандидатъ.

5. Попечительный-а Комитетъ ще събира всички-те възрания доходи и ще ся съхраняватъ въ особна касса подъ печать училища, коя-то печать ще бѣде съставленна отъ четири частицы отъ кои-то едната ще пастри Директоро, а другите три ще пастрятъ трима-та избранни членове всякъ по една.

6. Отъ събрани-те количества ще ся плащатъ отъ попечительный-а Комитетъ жалованія-та на Професори-те и прислуги-те училищни, ще ся купуватъ книги за Книгохранилищница (Библиотека); и ще ся отпущатъ вси-те потребни иждивленія за содържаніе-то на училище-то, всички-ти тія споредъ сметка-та на разноси-те, коя-то ще ся съставлява отъ П. Комитетъ, и ще ся удобрява отъ Министерство-то Церковныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

7. Ако доходы-те превъзвншатъ иждивленія-та тогава излишно-то ще може да ся употреби, за спомагае на юноши старательни но бѣдни. Начинъ-а на спомаганіе-то ако бы да е денежно пособіе или за съдържаніе на внутренний нѣкой ученикъ, ще ся рѣшава на свое время.

8. Сметка-та на иждивленія-та, ще ся прави во всяка година съсъ три мѣсецы напредъ, преди да истече ветхата сметка на иждивленія-та, а подиръ удобреніе-то ѿ ще ся обнародува.

9. Въ привършеваніе-то на година-та Поп. Комитетъ ще дава отчетъ за дѣйствія-та си на Министра Просвѣщенія и особенно ще дава отчетъ заради употребленіе-то на сумми-те записани-те въ сметка-та, а Министерство-то ще обнародува изходъ-атъ за общо вѣденіе.

10. Поп. Комитетъ долженствува единъ пѣтъ, и ако е нужда, и два пѣти въ недѣля-та да ся събира въ день и часъ опредѣленъ заедно съсъ Професори-те за да ся совѣтува за полза-та на училище-то.

11. Каква и да бѣде мѣрка, коя-то бы ся благоразсѣдила отъ таковъ Комитетъ неще ся полага въ дѣйствіе, освенъ подиръ удобреніе-то ѿ отъ Министра Просвѣщенія.

12. Поп. Комитетъ ще има право-то да рекомандува на Министерство-то всички-те професори, кой-то като ги намери съсъ потрѣбни-те качества ще ги назначава въ служба-та имъ.

§. 4.

ЗА ДОЛЖНОСТИ-ТЕ НА ДИРЕКТОРА.

1. Должности-те на Директора сж оныя отъ IV^о Отдѣленіе на училищный-а уставъ съсъ потребно-то преизначваніе за негово-то особено положение. —

2. Директора ще има одного Секретаря съсъ опредѣленно жалованіе заради веденіе-то на преписка-та на училище-то и на Поп. Комитетъ съсъ Министра просвѣщенія, и за веденіе на училищны-те книги и регистри.

§. 5.

ЗА ПОМѢЩАНІЕ-ТО.

1. Въ училищный-а домъ при опредѣлени-те стая съсъ сичка-та удобность за помѣщаніе-то на 7 класове, ще ся прибави еще една особна стая, въ коя-то ще ся събиратъ разни-те службаша и професори подиръ окончаніе-то на уроцы-те. Тая стая ще служи такожде и за събранье-то на училищный-а совѣтъ и за съхраненіе-то на училищни-те принадлежности, какъ-то атласи, географически глобуси, журнални книги и пр.

Ще ся назначи още една стая какъ-то за собствена-та училищна Книгохранительница така и за книги-те дѣто ще ся за проданъ.

§. 6.

1. Управление-то на училище-то одъжава ся: а). Да има *уставъ-а* напечатанъ като основаніе на това училище. б) Програма напечатана за науки-те разпредѣлени на класове, предмети и вопросы и пр. в) една кондика за записване-то какъ-то на поступивши-те тѣй и на новопоступающи-те дѣца. г) една Кондика за влисанье-то въ нея документи-те за рождение-то и класса-та на ученицы-те. д). Журнали за отиѣтка на ежедневни-те успѣхи и обхождение-то на юноши-те по день, мѣсяць и година. е). една книга за вписване на общи-те замѣчания и мнѣнія на профессори-те въ отношеніе на преподавание-то.

§. 7.

ЗА БИБЛИОТЕКА-ТА.

1. Ще ся състави една Книгохранителница съсъ общи пары, и найпърво ще ся накупятъ за нея оныя книги, които сѣ нужни за ученицы-те. Листатъ на книги-те съсъ кой-то ще слѣдува да ся снабди Книгохранителница-та училищна, ще ся съставя по усмотреніе-то на профессоры-те; и чрезъ Поп. Комитетъ, ще ся проводи на Министерство-то, кое-то ще я одобрява.

Замѣчаніе. Въ Книгохранителница-та ще ся държатъ и оныя учебни книги, кои-то ще сѣ проводени отъ Министерство-то за да ся продаватъ на ученицы-те съсъ съобщенна-та цѣна по всички-та държава.

2. Тая Книгохранителница ще бѣде управляема отъ одного Назирателя безъ плата избранъ отъ между профессоры-ти за по една година.

3. Книгоназирателя ще държи три кондики, една за книги-те дето съставляватъ Книгохранителница-та, друга една за присланны-те книги за продаване, и една трета за да записватъ въ нея продадени-те книги.

4. Въ оканчаніе-то на годината Книгоназирателя ще дава отчетъ за управленіе-то на Книгохранителница-та попечителному комитету, кой-то ще донося това во свѣденіе на министерство-то за усмотреніе и одобреніе.

5. Придаване-то на книгохранителница-та отъ единъ назиратель на други, трябва да става уредно; и всякъ отъ тѣхъ ще отвѣщава за тѣти-ти, кои-то могатъ да ся укажатъ отъ зло-то му управленіе.

§. 8.

ЗА НАУКА-ТА

1. Програма-та на науки-те раздѣлени по часове, ще ся натѣкмява отъ совѣтъ-атъ на професори-те заедно съсь деректора, а поп. комитетъ ще представя и нея министерства наукъ на усмотреніе и одобреніе, и токмо съсь подтвержденіе-то негово ще може да ся положи въ дѣло.

2. Колко-то за время-то на учебна-та година на празнични-те дни, на произвождане-то на испытанія-та и за отпускъ-атъ, ще ся слѣдува по опредѣленіе-то на училищный-а уставъ, въ V Глава I Отдѣленіе и на VI Глава.

§. 9.

ПРОФЕСОРИ-ТЕ.

1. Правата и длѣжности-ти на професори-ти ще бѣдѣтъ оныя, кои-то ся предвидѣдѣтъ въ стран. II, Гла-

ва II, отъ училищны-а уставъ, съсь надлежаци-те измѣненія на настоящи-те уредбы; а именно въ колко-то ся отнoса на начина на тѣхно-то постановленіе въ тая длѣжность и на языкознанія-та имъ.

2. Поп. Комитетъ заедно съсь профессри-те ще има право да предлага нови уредбы за преподаваніе-то на наука-та и на цорядокъ-атъ (послушность), обаче, за да ся поставяватъ тія уредбы въ дѣйствию требува да иматъ одобреніе-то министерства.

3. Профессори-те ще държатъ месечни полугодични списацы за замѣчанія-та на юнуши-те: Тія списацы ще ся проваждатъ на министерство-то, за да ся слѣдува съсь тѣхъ споредъ училищны-а уставъ.

4. Профессори-те всегда що носятъ съсь себе въ класове-те журналы, за вписваніе на замѣчанія-та дневни и лично-то призваніе.

5. Профессори-те заедно съсь директора ще приемятъ въ учебно-то завѣдѣніе дѣла колонисти и неколко-ниети, и ще ги нареждатъ по класове-те по списе-та на знаніе-то имъ.

6. Профессори-те ще иматъ позволеніе да държатъ въ домовѣ-те си юноши споредъ погоды-те дето ще направятъ съ родители-те имъ. Удѣляющы ся въ таковъ случай да внимаваатъ за нравственнo-то имъ повѣдѣніе и за уредно-то имъ ходянье въ училище-то. Число-то на юнуши-те, кои-то ще може да държи единъ профессоръ ще ся ограничи за сега до петъ души. — А за помногу нужно ще е да иска предварительна воля отъ министерство-то, кое-то въ такъвъ случай ще има въ виду здравословни-те начала.

§. 10.

**ЗА ПРИЕМВАНЬЕ-ТО НА ЮНОШИ-ТЕ ВЪ
УЧИЛИЩЕ-ТО.**

1. Число-то на юноши-те, въ средоточно-то това училище не може да ся уграничи.

2. Юноша, кой-то ще постъпи въ первый-а класъ на средоточно-то училище изыскува ся да знае да чети, краснописаніе и четири-те дѣйствія отъ Числительница-та, Молитвы-те и кратка Священна Історія. —

3. Ако нѣкой юноша, кой-то е свършилъ наука-та въ нѣкое първоначално училище отъ Колоніи-те, пожелае да постъпи въ средоточно-то учебно завѣдѣніе, дѣленъ е да покаже свидѣтельство отъ онова училище съ добри замѣчанія, а напротивъ ще ся подчине на изново испытаніе, и неще може да ся приемне освень, ако ся найде доволно предуготовленъ.

4. Какъ-то дѣца-та на Колонистите, тай и други дѣтѣ ся учатъ по домъ-а си, могатъ да ся приемватъ подиръ испытаніе въ единъ отъ класи-те споредъ силата имъ.

5. Дѣца-та на колонистъ-а и други, кои-то сѣ ся учили вънъ отъ колоніи-те ще ся приемватъ въ това училище споредъ 3 брой отъ той §.

§. 11.

ЗА ДОЛЖНОСТИ-ТЕ НА РОДИТЕЛИ-ТЕ ВЪ ОТНОШЕНІЕ НА ПОСТАВЯНЬЕ-ТО НА ДѢЦА-ТА СИ ВЪ УЧИЛИЩЕ-ТО.

1. Всякъ колонистъ, като участникъ на общи-те

приходи, ще има право да поставя дѣца-та си въ централно-то училище (§ I. точка I.)

2. Всякъ родителъ, кой-то бы пожелалъ да поставя дѣца-та си въ училище-то былъ колонистъ или не, ще ся съобразявать съсь время-то на приѣмване-то споредъ Уставъ-атъ.

3. Всякъ, на поставанье-то на дѣца-та си въ средоточно-то училище, длъженъ е да ся яви на директора съсь просбъ и да представи свидѣтельство на класса-та, на рожденіе-то и на оспо-прививаніе-то на юношъ-а.

4. Родители-те въ слѣдъ поставлянье-то на дѣца-та си въ средоточно-то училище, длъжни сж да ся грижатъ за нужды-те имъ книги и пр.

5. Какъ-то колонисти-те отъ други колоніи, тай и чужденцы-те слѣдъ намѣстванье-то на дѣца-та си въ училище-то длъжни сж да имъ намератъ обиталища при познати Господари съсь добра нравственность, или да ги повѣрятъ на грижа-та на профессори-ти. —

§. 12.

ЗА ПРАВА-ТА НА ЮНОШИ-ТЕ, КОИ-ТО ЩЕ СЪВЪРШАВАТЪ КУРСЪ НАУКЪ ВЪ СРЕДОТочно-ТО УЧИЛИЩЕ.

1. Аттестати-те за окончаніе-то на науки-те съдържаемы въ I и въ II^о отдѣленіе ще ся отпускатъ съсь надѣждащи-те замѣчанія на сички-те предмѣти дѣто ся изучили. Такови-те ще ся отпущатъ отъ директора заедно съсь учители-те, ще ся потвърдяватъ отъ Пол. Комитетъ и ще ся потвърдяватъ и отъ Министерства Наукъ.

2. Всякъ младець, кой-то ще ся укаже достоинъ

и приемине Аттестатъ споредъ горѣуказанный-а видъ, може да занимава мѣсто за учитель.

3. Въ средоточно-то училище ще ся приуготовлява; два реда на учители: а) учители на Ланкастерски-те училища колонійски и учители за сѣщо-то центрально училище. б) учители-те за Ланкастерски-те училища, трябва да изучаватъ науки-те на три-те първоначални класове, а оныя отъ II разрядъ цѣль курсъ наукъ централнаго училища.

4. Споредъ какъ-то ся указа въ 2 §. Число 3. отъ тѣхъ Статути, юноши-ти кои-то ще добиватъ добри Аттестати за окончяніе-то на науки-те II^{го} Отдѣленія; ще иматъ право, ако пожелаатъ, да постѣпнѣтъ въ Статска гражданска или военна служба.

§. 13.

1. Собствены-те уряды за длѣжности-те на юноши-те относительно къмъ учители-те и поглавари-те нѣхни, какъ-то и опредѣленіе-то на наказанія заради недостатъцы-те имъ и приступенія-та и пр. ще ся съчиняватъ отъ Попечитѣльный-а Комитетъ по споразуменіе съсъ учители-те, съобразно съсъ мѣстна-та жизнь, обичаи и нрави; но нещатъ ся помага въ дѣйствіе предъ да бѣдѣтъ усмотренни и одобренни отъ Министерства Наукъ.

§. 14.

1. Всяко измененіе, кое-то ся намери необходимо да ся направи въ той-зи уставъ, ще бѣде само съсъ предварително-то позволеніе Министерства Церковныхъ дѣлъ и народнаго Просвѣщенія Княжества. А зада бы могли колонійски-те училища да ся поведатъ по горѣуказани-

те уредбы подъ зависимость-та на Министерство-то Наукъ отъ Княжество-то, кой-то е обязанъ да внимава отъ близу исполненіе-то на сички-те точки (членове) отъ кои-то ся съставлява той уставъ, отпустихме настояща-та грамота чрезъ Министра внѣшнихъ дѣлъ на Департаментатъ Церковныхъ дѣлъ и народнаго просвѣщенія. Даде ся въ столичный градъ Яшъ, лѣто тысяща восемь-стотинъ и пятьдесятъ и восемь месѣца Іюня 10го дня.

(подписанъ) НИКОЛАЙ КОНАКИ ВОГОРИДИ

сподписанъ МИНИСТРЪ ВНѢШНИХЪ ДѢЛЪ ПРИНЦЪ ДІМИТРИЕ КАНТАКУЗИНЪ

(мѣсто печати) ДИРЕКТОРЪ МИНИСТЕРСТВА ГЕОРГІЙ ДУЛЧЕСКУ АГА-

Начальникъ отдѣленія ГЕОРГІЙ МЕЛЕДОНЪ.

Отдѣленіе I^{ое} отъ Министерства Церковныхъ дѣлъ и народнаго Просвѣщенія

№

ЯШЪ 1858 Іунія 10 дня.

ПРИСОВСКИЙ МЪНАСТЫРЬ.

(ОТЪ ЗАПИСКИ-ТЪ П. Р. СЛАВЕЙКОВА).

Прѣбръзвамъ да зафанж описаніе-то на Търново-то и на Търновски-тѣ мѣнастѣри и села, безъ редъ отъ Присовскыа мѣнастѣрь и то не за друго но защо-то ма принуждава нова една глупавина и тѣжна една народна загуба отъ тамъ да зафанж. Присовскый мѣнастѣрь далечъ отъ Търново 1 и $\frac{1}{2}$ на часа кждѣ Югъ, на равно мѣсто край сама-та поточка *Елишинъ**) положенъ, срѣщо Югъ прѣзъ поточка-та има *Гранчаровъ рѣтъ*, подъ кого-то е мѣнастѣрска-та водничка къмъ Истокъ присовскы-тѣ и фидовскы-тѣ бранища къмъ Сѣвероистокъ *Мечинъ-долъ* и *Мечета Урва*, право къмъ Сѣверъ *Голый-дѣлъ* отъ кого-то е отдѣлена *Стара-та Могила* подъ кою-то лежи мѣнастѣрь-тъ, храмъ Светаго Ангела Михаила. Какъвъ е былъ и що е былъ испърво той мѣнастѣрь нето нейдѣ има писано нето има нѣкой да помни,

*) Нѣкои мыслятъ че поточка-та Елишинъ е нарѣчена отъ Турска-та дума Елія (ниска равнина), но азъ мыслямъ че по приво е наречена отъ Еліе (ела-елха) кон-то са нѣкога-си тука въ голѣмо изобиліе расли, както казватъ по прѣданіе и какъ-то са види отъ това че всичко што имаше дърво но въ зданіе-то на черквица-та бѣше се Елово.

Азъ отъ какъ го запомнихъ бѣше разграденъ една вета черковичка до 25 педи на ширъ 50 на дължъ и до 32 на высочина, изображенъ съ чудесна живопись въредъ извѣтрѣ и отвѣнѣ прѣдъ входа. Тая черковичка бѣше прѣпукнѣтъ прѣзъ срѣдъ и отворена пукнатина-та на мѣста до два прѣста, но и пакъ-та бѣше доста здрава и можеше така да трае юще 50 — 60 години, а пакъ искърпена и подпрѣна можеше и 200 години еще да трае. Въ дѣтство-то си азъ често ходѣхъ на той мѣнастырь но дѣ да знаѣхъ каква антика е былъ той за нашъ-та народность, азъ знаѣхъ само че като лекъ и малкъ можихъ да са кача по тавана на черква-та да снематъ стары рѣкописы и да ги давамъ на калугеры-тъ да ги держатъ за да завыватъ въ листове-тъ ихъ сланына на ратаи-тъ. Боже простима! колко листове съмъ съодралъ за образы които сѣтъ попылавалъ на часа. Е това е то сега, простота хуже юродства. Десетъ-дванайси години подиръ това азъ бѣхъ забравилъ и мѣнастыря и дранѣ-то на рѣкописы-тъ, кога-то са срѣшняхъ съсъ И. Андреева кой-то ма запыта не знаѣхъ ли нейдѣ стары *кожени* книги; тогазъ са чакъ осетихъ пакъ за кингы-тъ, тичамъ на мѣнастиря, качамъ са на тавана но що да мамѣрь само два листа на пергаментъ отъ Прологъ и двѣ три рѣкописы Апостолъ и Евангеліе на книга, и печатни въ Венеція два Общака. Азъ прѣбрахъ само два-та листа отъ пергамена и ги дадохъ Андрееву, а онѣзи ги оставихъ пакъ тамо. Пусто! и тогази бѣхъ нѣщо даскалетила ама до тѣхъ бѣхъ можатъ да разберѣ че само на кожа писаны-тъ книги быле потрѣбни, бе хей челоукъ! пребери ги тогнѣ ама ги оставихъ та ги опоскахъ молци-тъ и

калугери-тъ. На 1850, като отидохъ на мѣнастыря да са поклонѣ на бащина си гробъ, кой-то бѣше тука по холера-та, на 184.... починѣ азъ обыкаляхъ, търсихъ, дано намѣрьхъ каква-годѣ книжница ветъ рѣкописъ, но нито едно листце несварихъ, тогази едвамъ пригледахъ азъ че въ черква надъ вѣтрѣшны-тъ врата имало надписъ, зачудихса като го прочетохъ и видѣхъ колко была стара тази черквица. Азъ прѣписяхъ този надписъ еще тогази и казахъ на тогашния игуменъ че трѣба тази черквица да са затегне и не разваля ако бы и да правятъ нова както са канятъ. Ланѣ година, новый игуменъ заправи новѣ черква но не развалилъ ветѣ-тъ додѣ са искара новѣ-тъ. Пролѣтъсь, азъ като си додохъ отъ Цариградъ и чухъ че заправили новѣ черква, притекохса да видѣ и да совѣтувамъ игумина да не разваля ветѣ-тъ; тя стоеше и той ми са обѣща да ѣ не разваля. Но прѣставѣте си, колко ся почудихъ като минахъ на 4 текущаго (Августа) и погледнѣхъ, ветѣ-тъ черквичка, безцѣннѣ-тъ антика съборена! додѣми да си откъснѣ главѣ-тъ че и новѣ-тъ дѣто правили и тя са срынѣла отъ дѣждове-тъ, но азъ ѣ и непогледнѣхъ, станѣхъ надъ развалины-тъ на вета-та черква и гы оплакахъ до сыта. Пытахъ калугеры-тъ защо ѣ са развалили: — »Ка-то искарахме, каже, новѣ-тъ помислихми че ша трѣгнемъ да просимъ помощь отъ христени-ты чи задѣжнихме, но ако стоеше здрава вета-та черква можеше да ни каже нѣкой като сте имали черква що сте быле слободни да правите новѣ че да задѣжнѣвате, ами ѣ съборихмы да видѣтъ че отъ нужда сии задѣжнѣли. » Гълчехъ гы и гы клехъ, станѣло веки не са враца, но това дѣ-

то на прави да са ядосвамъ още повече е че немогъ да обѣдѣхъ клеты-тѣ калугеры да опазнатъ баремъ останяло-то до колко-то е възможно. » Какво излѣзва отъ него, казватъ, само да прѣче на нова-та черква и да стои на срѣдъ двора като идолъ » !!! . Отъ съсыпаната черквица останяло е сега сѣди стѣна-та на вратата-та надъ коя-то са види слѣднѣй надписъ :

Изволениемъ ѿца съспешеннемъ спа и съвршѣ стго Дѣа си храмъ поуе ва лето . . . ꙗко привлѣка арьсениа . и поуесе писати при вѣка дѣонисие . Месеца Марѣта а . Н савръшсе Месца юнна ктитри . Геогоргини . и Тодоръ . Никополити Неромонѣ Серафимъ . Бѣ са вами .

Отъ лѣва страна на сѣща-та стѣна (като гледашъ къмъ Западъ) са види на цѣль ростъ изобразенъ Сн Кѣрилъ Философъ . Той държи въ рѣка разгнѣтъ свитокъ но въ него нема нищо написано . Незнаѣмъ отъ кого какъ и кога са извъртени очи-тѣ на образа но отъ тамъ на татѣкъ сичко е цѣло и здраво и толкозъ масторскы написано щото положеніе-то и черты-тѣ на лице-то ако и да е лишено отъ най благородна-та си часть показва го вдѣхновенъ . Колко-то други изображения на светаго Кирила сѣмъ виждахъ ни едно не има таквази *выразителность*, брада-та му стои червеникава . Любопытно-то е защо нема образа на Светаго Методіѣ нето при него нето на друго мѣсто изъ черква-та изобразенъ . Азъ и догдѣ не бѣше съсыпана черква-та сѣмъ дирихъ и сѣмъ са чудилъ защо го нема . Колко-то за другѣ нѣкой Българскѣ Светецъ защо нема изобразенъ то е явно . По сичко са види че живописци-тѣ ако и да сѣмъ бѣше

Гърци карани сж да пишжтъ названия-та на Свети-тъ както и надписа по Българскы, а само по затулны-тъ мѣста дѣто не е твърдѣ видно тамо имена-та на свети-тъ сж Гръцкы. Ситка-та черква и вънѣ и вътрѣ е едно перо писало и увѣривамъ ва че толкози е живописъ-тъ здравъ и хубавъ, щото немогж да сравнж съ него никой отъ колко-то съмъ виждалъ въ България и веты и новы. Колко жално ако не сполуча да опазнж тѣзи окърненж древность!!!!

Днесъ за днесъ Мѣнастырь-тъ е добръ ограденъ има здравы одаи но не толкось хубавы, нова-та черква, на коя-то своды-тъ и трулы-тъ са съсыпахж отъ дѣждоветѣ е доста изгледна. Въ мѣнастыря има четрима калугеры съ игужена двама старци прости, петъ шесть момчета и петъ шесть аргати. Външнитѣ мюлкове на мѣнастыря сж нивя и лозя доста, но отъ кждѣ горж сж ускждны. *На стара-та мошпа* коя-то е до самыи мѣнастырь на сѣверѣ виждатса и до днесъ развалини отъ нѣкакво си голѣмо зданіе, но неможе да са разбере като какво е было, защо-то са види да е много отколѣшино и е обрасло съ дръвы и хврастя, по краища-та вадятъ тухлы и керамида за чудо голѣмы и дебелы, намѣрватса еще доста монеты, мѣдны Римскы отъ кои-то имамъ нѣколко и на кои-то между другы-тъ изедени отъ ражда-та буквы може да са прочете мѣкополѣ.

МЫЛИ

отъ

НИКОЛА КАСАСКАГО

(Виждь Книжка № 12 стр. 166).

Да ся заловимъ съ Исторіѣ-тъ за происхожданиѣ-то и начално-то образование языка вообщѣ.

За происхождениѣ языка имало е мнѣнія разны: отъ нихъ особно ся отличили двѣ. Споредъ първо-то, языкъ-тъ е непосредственно вдъхнованіе на божественнѣ-тъ силѣ, произвожданиѣ не челяшко, ами врѣхестественно и непостижимо. Споредъ второ-то, языкъ-тъ произлязалъ отъ свободно-то условіе помежду хора-та: тѣ ся сгласили да наричатъ дръво-то дръво, камека камекъ, челяка челякъ. Несбѣдностъ-та и невредностъ за подирне-то происхожданиѣ е очевистна. Зарадъ заключеніе подобенъ сговоръ треба вече да си има языкъ, слѣдователно языкъ-тъ не може да бѣде отъ тѣхъ създаденъ. Това заблужденіе раздѣляли прѣвочинни-тѣ (классни-тѣ) писатели на XVIII вѣкъ. Волтеръ и послѣдователи-тѣ му утвърждавали, че дѣте, което никогижъ не е чуло думѣ човѣшкѣ, не бы могло да ся научи да хортува, зашто-то всичко ся добывало съ подражаніе-то. Руссо ся признава, че той не е въ състояніе да рѣши, потребенъ ли е былъ языкъ-тъ зарадъ съставленіе общество, или требвало е да има общество, за да ся състави языкъ-тъ. — И така, надлежи да ся обърнеме на прѣво-то мнѣніе, и да ся приеме, какво языкъ-тъ произлязалъ отъ вдъхновеніе-то свыше.

Наистѣйш така е, нѣ не треба да се мисли, какво младенчествущи-тъ чловѣкъ получилъ е непосредственно отъ Бога языкъ готовъ, обработенъ, достаточенъ за израженіе и онѣзи понятія, които той не ималъ и не можалъ да има въ степенъ-тъ на тогавашно-то си развитіе. Премѣдрость-та Божія устроила е всичко-то въ мѣръ-тъ въ непрекъснатъ редъ, въ строгъ постѣпенность. Твореніе-то ся свѣршвало не въ единъ день; то не е ся свѣршило и до сега. Като вложило въ чловѣка душѣ, Провидѣніе-то даровало му и зачатіе на тѣхъ способность, съ която душа-та проявявася отъ вѣка.

Языкъ-тъ, даръ-а на слово-то, или способность-та за да се изражаватъ съ звукове-тъ на гласа движенія-та и дѣйствія-та душевны, чувствованія-та и мисли-тъ, и да се съобщава съ умъ-тъ съ подобны-тъ ни сѣщества, е органическо дѣйствіе, свойственно, вродено чловѣку. На по высокъ степенъ на органически-тъ сѣщества земнаго шара стои чловѣкъ-тъ: животъ-тъ му не ся ограничава въ предѣлы-тъ на тѣло-то му, нити съ вещественный-а мѣръ: той чувствува свое-то сѣществованіе, отличаея отъ външнаго мѣра, и съ умъ-тъ си достига свои-тъ къмъ него отношенія. — Органически дѣйствія наричатъ сѣщественни-тъ отправления на организма сирѣкѣ такива, безъ кои-то той не бы сѣществовалъ въ вида си. Въ число-то на органически-тъ дѣйствія, както е казано по горѣ, намирася и языкъ-тъ. Това не е звукъ на звѣнца, това не е безсѣзнателенъ възпѣлъ (ревъ) на животу. Языкъ-тъ е необходимо послѣдствіе и твореніе на чловѣческій животъ: чловѣкъ-а говори, защо-то мисли. Всяко таинственно дѣйствіе на природѣ-тъ проявя-

вася и ся опредѣлява съ вещество; душа-та на челяка осъществявася и станова видима въ тѣло-то му: така мысль-та челоѣческа възплъщавася и приема образа си въ думѣ-тѣ (слово-то).

Челякъ живѣе неотдѣлно, както животны-тѣ: той има потребѣ въ взаимнѣ-тѣ мѣнѣ на мысли-тѣ съ подобны-тѣ си; умственны-тѣ му силы могатъ да ся развиватъ и якчентъ само въ общество-то. Животны-тѣ съставляватъ породы и видове съ чувствено, безмысленно съединеніе: челоѣди-тѣ водѣтъ сѣществованіе-то си, съставляватъ поколѣнія съ умственнѣ веригица. И языкъ-тъ не е отдѣлено дѣйствіе на сѣки челоѣкъ; той е дѣйствіе на всякій родъ челоѣческъ, производимо съ сношеніе-то отдѣльны-тѣ лица помежду си. Органически животъ челоѣка достига своѣ-тѣ цѣль тогава само, когато умъ-тъ отдѣленаго челоѣка станова собствениость за всички-тѣ. — Ако бы было възможно да ся поселятъ нѣколко младенцы безсловесны на отдѣленъ островъ, така гдѣто тѣ, като иматъ всички-тѣ средства за естествено-то си прихранваніе и запазваніе живота си, въ всяко-то друго бы были предоставены на произволеніе-то си и на вътрешно-то влеченіе; — по изминуваніе нѣкое време бы ся представило наблюдателю любопытно зрѣлище: младенцы-тѣ, като застигнѣтъ зрѣль възрастъ, безъ друго бы имали понятіе за по Горне-то Сѣщество, като си го представляватъ за слънце, въ звѣзды-тѣ, въ страшны-тѣ явленія на природѣ-тѣ. Тѣ непременно бы имали управление, сир. онзи отъ тѣхъ, кой-то е по силенъ или по уменъ отъ други-тѣ, бы управлявалъ други-тѣ, не по условіе, ами споредъ вътрешно-то влеченіе и велѣніе на

природѣ-тѣ чловѣскѣ. Най сетѣ, тѣ бы имали языкѣ; ограниченѣ съ израженіе понятія-та имѣ, нѣ съставенѣ споредѣ общи-тѣ правила на чловѣческо-то мысленіе, и изразенѣ съ общи-тѣ органы. Познаніе Бога, животѣ общественѣ и взаимно-то съобщеніе посредствомѣ языка-тѣ на условія-та, тѣсно врязаны съ бытіе-то чловѣка, сѣществени-тѣ свѣйства на живота му въ той-зи мѣръ на живота му духовенѣ, кой-то го готви за преминуваніе въ мѣръ най съвършенѣ. И тѣзи свонцины сѣ съвродены на бытіе-то му; той ги пріялѣ, въ мину-тѣ-тѣ на създаніе-то си, изѣ рѣцѣ-тѣ на Всеблагій-а Творецѣ и Хранителя на Вселениѣ-тѣ. По всички-тѣ закони на умозрѣніе-то и опыта, мы треба да заключимѣ че слово-то наше е непосредственѣ дарѣ на Тогози, Кой-то създаѣ нашѣ-тѣ безсмъртниѣ души.

Мы нарекохме языкѣ-тѣ дѣйствіе органическо, непроизвольно, безусловно, кое-то съставлява едно цѣло, въ кое-то всички-тѣ части съвокуплени сѣ помежду си и съ свое-то цѣло. И това твореніе, това явленіе произлязло на нашѣ-тѣ планетѣ по сѣмѣй той законѣ, върхѣ кого-то е основано раждане-то и сѣществованіе-то на всички-тѣ явленія, на всички-тѣ организми въ свѣта. Той-зи законѣ е *Полярность-та*. Въ естествоученіе-то наричатѣ *полярность* противоположность-тѣ на дѣйствія-та и вещества-та отѣ съставени-тѣ имѣ начала: напр: вѣтрешность-тѣ и вѣншность-тѣ, кои-то именно съ тѣзѣ противоположность взаимно опредѣляватѣ сѣществованіе-то предмета. Такива сѣ, въ организмѣ-тѣ на земе-тѣ, положително-то и отрицателно электричество, сѣверный-тѣ и юженѣ полюсь; такива сѣ душа-та и тѣло-то, свѣт-

лина-та и масса-та, и т. н. т. Като припознаемъ языкъ-тъ за органическо проявленіе на природж-тж, мы можемъ да предполагаме, че и въ неговый съставъ има полярность, или съвокупленіе противоположности-тѣ за произведѣніе цѣло-то. Въ языкъ-тъ тазъ полярность съставлялася съ разликж-тж помежду мысль-тж и звука-тъ. Мысль-та и звукъ-тъ, различни, противоположни помежду си стихій, съ съвокупленіе-то си съставляватъ организмъ-тъ на слово-то. Звукове-тѣ, като ся дробятъ на противоположности, съставляватъ едно цѣло въ срички-тѣ (слогове-тѣ) и въ думи-тѣ. Истый законъ на полярность-тж явствува и въ употребленіе-то на языка, подобно и въ устроеніе-то му. Той е безпрестанно взаимно даване и вземаніе, и предполага въ хора-та двоени органи, за даване-то органи на гласа, за вдиганіе-то органи-тѣ на слуха. Гдѣ-то не достигатъ одного отъ тѣзи органи, тамъ языкъ-тъ не може да сществува. И споредъ взаимно-то съотношеніе на тѣзи органи, пріятно-то впечатлѣніе въ слуха производятъ онѣзи звукове, коп-то лесно ся изговарятъ съ гласъ. Въ такъвъ начинъ органи-тѣ на гласа получаватъ отъ органи-тѣ на слуха законы-тѣ и форми-тѣ на благозвучіе-то. Глухонѣмый може да ся научи да изговаря думы, нѣ въ тѣхъ нѣма благозвучіе : тѣ сж непріятни, противни сж на наше-то чуваніе въ сравненіе съ произведѣнія-та на пълень, здравъ организмъ. (Слѣдува).

РЪЧЬ

Профессора Константина Зеленецкого.

3а

Начало-то и образователи-тъ на Черковно-Славенскый языкъ.

I

Мялнѣя за туй, отъ кога и кога са свърши първоначалный прѣводъ на книги-тъ Св. писанія на Славенскыа языкъ, кога са е знамѣрила Кирилловска-та Азбука.

Въ кръга на Западно-Славенско-то духовенство много врѣя траяло мнѣніе-то — кое-то малко нѣщо и сега са поддрѣжа — уж-че прѣводъ-тъ на книги-тъ св. писанія на Славенскыа языкъ станѣлъ еще въ дѣвѣтъ отъ блаженнаго Іеронима, Далматскогого рожденика; кой-то ужъ изнамѣрилъ и Славенскѣ-тъ азбука ¹; за потвърденіе на туй, докарватъ думы-тъ на Самого Іеронима, казацни-тъ отъ него въ едно писмо до нѣкого Софронія: » като исправяхъ до колко-то са можеше прѣ-

(¹) Въ издирки-тъ Г. проф. Новицкаго: „ За Първоначалный прѣводъ Св. Писанія на Славенскый языкъ » тази Статія, че този прѣводъ не принадлежи блаж. Іерониму, изработена е съ голѣмо искусство и ученость. Намъ оставаше токо да приведемъ нейни-тъ резултаты.

• вода на св. писанѣ, азъ еще откогѣ го придадохъ на
 • *люди-тъ* отъ мой (народъ) языкъ. • Кажѣ че същѣ-тъ
 думы повтора блаженный Иеронимъ и въ други мѣста
 на сочиненія-та си. Въ тѣзи думы изразя: наистинѣ
 много е важно • *людямъ языка моею* • Кого разумѣва
 спѣсатель-тъ подъ тѣхъ ? Той самси былъ родомъ
 отъ Далмациѣ, но въ туй врѣме, поиме въ дѣ вѣкъ, въ
 тази земѣ немало еще Славенско-то племе, кое-то както
 е извѣстно, прѣселило ся татакъ отъ първоначалны-тъ
 си жилища — голѣмѣ-тъ Сърбинѣ и Българинѣ, едвамъ
 въ царуванѣ-то на Императора Ираклиѣ, между 610
 и 611-та година. Освѣнъ туй отъ достовѣрны из-
 вори, а по имѣ отъ Еразма Ротердамского, мый
 знайме, че блаженный Иеронимъ былъ по произ-
 хожденію Римлянинъ и за природенъ си языкъ ималъ Ла-
 тинскій. Въ съчиненія-та си той нїдѣ не казва, че знай
 Славенскій языкъ, а толкозъ помалко, че е прѣвождалъ
 на него черковны книги. Напротивъ отъ тѣзи съчиненія,
 очевидно може да са види, че той знаалъ токо три язы-
 ка: Еврейскій, Гръцкій и Латинскій. На този подирній
 свършилъ той прѣводи св. писаня, кой-то е извѣстенъ
 подъ имѣ *Вулаты*. И тѣй, мѣста-та въ съчиненія-та бла-
 женнаго Иеронима, кои-то приличатъ на туй що рекохмѣ
 погорѣ, по здравъ смѣсль, трѣба да ги отнасяме, не къмъ
 Славенскій, но къмъ Латинскій прѣводъ на книги-тъ
 св. писаня. Найподиръ отъ самый животъ блаженнаго
 Иеронима не можъ да не видимъ, че този мѣжъ живѣлъ е-
 дностойно въ Римъ и на Истокъ; въ зрѣлъ възрастъ
 не нагѣдвалъ Славенскы-тъ зѣмы и изобщо са упражня-
 валъ въ истълкователны (екзегетическы) трудове надъ св.
 писаніе, кое-то прѣвелъ на Латинскій языкъ, кой-то го-

сподествовалъ тогази. Но сичко са види, че той ако и да е родилъ въ Далмація малко са втурчалъ на Славены-тѣ.

Също тѣй без-правда приписвали изнамѣрваніе-то на тѣй наричанна-та Глаголитско-Славенска азбука блаженному Іерониму кою-то много врѣмя носила негово-то име и кою-то и до нынѣ составя прѣдметъ на дълбокомысленны придырки на много Славенолюбители. Ный ще имаме случкѣ да говоримъ за нея по надъло.

Замѣлчаваме за други-тѣ обстоятелства, кои-то сж докарвани за потвърденіе на Славенскый прѣводъ на книги-тѣ св. писаня, ужъ че былъ станѣлъ въ западна-та черква. Таквозъ е на примѣръ прѣданіе-то за распространіе-то на христьянска-та Вѣра въ 6-то столѣтіе между Скиты-тѣ, като разумѣвать подъ тѣхъ Славени, — прѣданіе, кое-то, като е само по себѣсп неопрѣдѣлительно, ни колко не говори въ полза на Іеронимовый прѣводъ. Таквози е еще оказваніе-то на нѣкои си Боемскы писатели отъ 10-то столѣтіе. И между други-тѣ на Дубровскаго и Велеславина, за туй, че Боемци-тѣ отколъ считали блаженнаго Іеронима за переводчикъ на книги-тѣ св. писаня на Славенскы-а языкъ, и че това го вѣрвалъ и знаменитый добросторець на Боеміа, Императоръ Карлъ 4. Туй сичко оказваніе, както и вѣрваніе-то Императорово, не прѣдставя отъ само-себе си никаквъ историческа-достовѣрнѣ основѣ.

Прѣди доклѣ не прѣмнемъ къмъ доказательства-та на това, че прѣвода на книги-тѣ св. писаня е достоѣніе на прѣподобны-тѣ мъже Кирила и Методіа, ще изложимъ еще мнѣніа-та за това че изнамѣрваніе-то на Славенска-та азбука и начало-то на прѣвода, ако и да не

принадлежатъ блаженному Иерониму, но се пакъ са отнасятъ къмъ врѣмена-та прѣд-Кирилловскы и са станъли въ источна-та черква.

Еще отколѣ са зафанъли да прѣдполагатъ за първобытна Славенска азбука. Тѣй мислалъ еще Странскый, че отколѣшни-тѣ Боемци употрѣбъявали нѣкакво си особно отколѣшно—Русско (*ruthenische*). У насъ — Русци-тѣ, въ начало-то на сегашно-то столѣтіе, млозина потвърдявахъ за Рунна-та, наричвана, азбука, ужъ че тя е първобытна-та Славенска; казвахъ, че по нея имало написани нѣкои-си пророчіи на Новгородскы-тѣ поганскы жрци: и утвърдявахъ, че Кирилъ и Методій составили своѣ-тѣ азбукъ отъ тѣзы Руны съсъ придавка на нѣколко буквы отъ Грьцка-та и отъ други азбуки, сѣщо както и Епископъ Уфиласъ составилъ особнѣ Готическѣ азбукъ отъ сѣверны Рунны, Грьцкы и Латинскы буквы. Но минуваме къмъ поважны и наукообразны мнѣня.

Раковецкый, при издаваніе-то на Русска-та правда, исказа мнѣніе, че истъщаваніе-то (образованность-та) на Славены-тѣ, тѣхни-тѣ писмена и доро прѣвода на книги-тѣ св. писанъа по езыка имъ отнасятъ къмъ много по разнo едно врѣме, а не това, въ кое-то живѣли прѣп. Кирилъ и Методій. • До насъ не сѣ достигнъли, казва Раковецкый въ първа-та часть на труда си (*), писменни паметници на Славенско-то поганство (язычество) (*). Кога-то Славени-тѣ пріели христѣанство-то, библей-

²⁾ I. B. Rakowski Pragma Russka Warch 1820-22 Ч. I. стр. 57.

³⁾ Когато са издавала първа-та часть на този трудъ не были извѣстни еще паметници-тѣ на Боемска-та писменность, кои-то са отнасятъ къмъ поганскы-тѣ врѣмена и са открыти отъ Ганка.

скы-тѣ и черковни-тѣ книги са прѣвели по языка нѣтъ
отъ Грыцкы. Този прѣводъ е саминкый паметникъ, по
кого-то може да разсѣждаме за това, какви сѣ были
свойщини-тѣ на Славенскый языкъ додѣ да са покрѣ-
стиатъ. Кой-то изучи основно отколѣшный черковно-
Славенскый языкъ и сравни съ него други-тѣ однопле-
менни нарѣчя, той ще са убѣди (кандиса), че този е-
зыкъ прѣдставя отъ себе си неисчерпванъ изворъ за
подалечно обогатѣваніе на сичкы-тѣхъ. Освѣнъ това
нѣтъ имаме *свѣдѣнія* за отколѣшны-тѣ Славени не отъ
наши-ся, но отъ чужды списатели, които изобщо нари-
чатъ Славены-тѣ грубъ и дивъ народъ и безъ да щѣтъ
едвакъ му приписватъ нѣколко каквины, както: юнаш-
ство, правдолюбіе, гостепрїимство и други. Славенскыя
языкъ тѣ просто си го наричатъ *lingua barbara*.

(Слѣдую)

БЪЛГАРСКА НАРОДНА ПЪСНЬ

ЗАПИСАНА

ОТЪ

УЧЕНИКА КОНСТАНТИНА СТОЯНОВА ЗАДГОРСКОГО ОТЪ СЛИВЕНЪ.

Стояновата майчица,
Тя си е много збъркала;
Збъркала и пригръшила:
Че си скоро прибързала,
Та Стояна ужена,ла,
Въ Сѣботѣ го е годила:
Въ Недѣльнѣ го е вѣнчала,
Въ Понѣдѣльникъ сутро ми рано,
Порты тѣ му захлопали:
И конѣ си истронали,
Царски хора довтасали;
Че си Стояну думахъ:
Стоене младо юначе,
Царя си холашъ написа;
Сячки тѣ млади юнацы:
Че токо тебе оставилъ,
Че си се свошѣ женилъ;
И ти е млада булка та:
Стоянъ имъ нищо не рече,
Най влѣзе въ тъмни ахъры;
Искара коня хранина:
Че го срѣдъ двора обѣдла,
Обѣдла Стоянъ обузда;
Че си го Стоянъ възсѣдна:
Че съ царски хора ше иде,
Пакъ булка му се повърна,

Че вѣзе въ горниѣ градиакъ;
Та скичи киткѣ шаренъ,
Че ѿ Стояну подаде;
И си Стояну думаше:
Съ Богомъ да идешь Стоене,
Съ Богомъ да додишь Стоене,
На, ти Стоене тѣсъ киткѣ:
Тѣзи-къ киткѣ шаренъ.
Денъ ѿ носа въ пазвъ си;
А ношъ турій възглавье:
Кога китката повени,
Тогасъ ще да се уженъ;
Стоянъ си пое киткѣтъ:
Туря ѿ въ дѣсна пазвъ си,
Че съ царски хора отыде;
Право въ Цариградъ отынде:
Въ Цариградъ у царски сараи,
Първый дверникъ го сторилъ;
Сѣдѣлъ е Стоянъ слугувалъ:
Седемъ години и осемъ,
Че на деветъ годинахъ;
Китка та му повянала:
Стоянъ по дворѣ ходеше,
По дворѣ по царски сараи;
Хемъ ходи Стоянъ хемъ плаче:
Царица та го видѣла,
Видѣла еще съзрѣла
Че си Стояну думаше:
Стоене младый дверниче,
Седемъ години и осемъ;
Гдѣ то си ходишь се пѣещъ;
Пакъ вчера и днесъ се плачещъ,
Стоянъ царицы думаше:
Царице, Господарице;
Оставихъ бузукъ подъ будо,
Седемъ години и осемъ:
А вчера се е годила,

Утрѣ ше да се вѣнчае;
Царица дума Стояну:
Стоене младый дверниче,
Отъ мене волѣх да имашь;
Я си влѣзъ въ царски ахъры;
Отбери коня хранина,
Че си възсѣднѣ;
Поскоро у вась дѣ идешь:
Дано си булкъ заварѣшь,
Заварѣшь да ѣх отнемешь;
Стоянь си влѣзе въ ахъры:
Та отбра коня хранина,
Че си го Стоянь възсѣднѣ;
Въ сѣбботѣх по екиндѣх;
Изъ Цариграда излѣзаль,
Въ недѣлѣх сутро ми рано;
Прѣзъ Дрънополе прѣмина:
Въ Недѣлѣх по екиндѣх,
И въ Софѣх е довтасаль;
Право у тѣхъ си отышелъ:
Порты тѣ му затворены,
И булкътѣ му завели;
Завели да ѣх вѣнчавать:
Стоянь си трѣгнѣ изъ Софѣх,
Изъ Софянскитѣ друмища,
Че си свадбѣх тѣх намѣри;
Свадбари думать Стояну:
Пѣтниче царско юначе,
Я послѣзъ холамъ отъ коня;
На трапезѣх тѣх да сѣднешь:
Да ядешь холамъ да пѣешь,
Веселѣх да се веселишь;
Стоянь си слѣзе отъ коня
Че на трапеза та сѣдна,
Нояль е Стоянь и поплѣлъ;
И веселѣх се веселилъ:
Та че булка та излѣзла

Нѣ редѣ рѣжѣ да цалува;
Сѣкой ѣ даде по парѣ,
Стоянѣ ѣ даде златѣ прѣстенѣ;
Като го тя поела,
Тутакѣ си се усетила,
Че си було то подигнала;
Та го въ лице то погледна:
Като го видѣ и позна,
Булка та дума свадбари:
Пращайте вие кумове,
И вие стары сватове;
Азѣ ще пѣтнице да идѣ :
Сѣ пѣтнице сѣ царско юначе,
Стоянѣ си пое булѣжѣ;
Та си ѣ у тѣхѣ заведе.

СЪВРЕМЕННА ЛѢТОПИСЬ.

Сегашни-ти събытия на Вѣстокъ справедливо обрѣщаютъ на себе си общо-то вниманіе. Ще посочимъ въ кратцѣ на оныя обстоятелства, кои-то сжгы приготвили. Англичяне-ты отъ давно сжпоченжли да влизятъ въ Кынезскы-ти приморскы градове, нъ сжсы основали въ тѣхъ странѣ само отъ 1601 год. отъ тогы сношениа-та съ тѣхъ голѣмѣ имперіѣ сжсж умножили. Другы-ты народы сжпослѣдовали трѣговско-то движение, кое-то възбуди Англия.

Кога Англия залѣгаше да открие по море-то пѣть въ Кынѣ, Россія избра друго направление и съ трактаты огради монополиѣ-тѣ на сухопутнѣ-тѣ трѣговиѣ съ Кынѣ и ѣ подрѣжа отъ 130 год. насамъ, прѣвы-ты трактаты съ Кынѣ подписаны сжпри Великій Петръ, а послѣдни-ты на 1828 год.

Французска-та трѣговина възникнѣла ѣ въ Кынѣ на 1604 год. при Генриха IV, нъ поченѣла ѣ дѣйствиетомъ си на 1615 год. Руанъ бѣ прѣвый-тѣ градъ, кой-то испрати кораби въ Кантонъ. Даниѣ послѣдова и тѣ сѣщій-тѣ пѣть и испращаше по два кораба въ години-тѣ. На 1731 год. поченѣхъ и Шведы-ты да испращятъ кораби съсъ стока, нъ до началомъ на текущий-тѣ вѣкъ не расширявахъ трѣговиѣ-тѣ си, а отъ тогы поченѣ да сжсж умножава и тѣхна-та трѣговина.

Отъ Америка сжпояви прѣвъ корабъ въ Кынѣ на 1784 год. нъ отъ какъ сжосвободи С. Америка, правителство-то залѣгна да

разшири дѣла-та си. На 1607 год. Голландци-ты ся поѣвихъ прѣхъ пять въ Макао, подирь двѣ години тѣ обыкалахъ брѣгове-ти на Кынъ и поченяхъ да правяхъ трѣговнѣ съ Японнѣ. Прѣви Эвропейци ꙗко ся поѣвихъ въ Кынъ бѣхъ Португалцы-ты Гоазскый намѣстникъ королевскый Лонезъ де Суза съ помощь-тѣ на прочютый-тѣ Іезуитинъ Перейра заключи на 1517 год. трактатъ. Отъ тогы дѣла-та много ся измѣнихъ, нѣ той-зи трактатъ и до днесъ служи основаніе на трѣговскы-ты сношенія между Португалцѣ и Небеснѣ-тѣ Имперіѣ.

Кына има много цѣнны промзведения и най паче изважда чай, свилѣ и оризъ. Отъ всичкы-ти най цѣнно-то ꙗ чай-тѣ кой-то расте само на Кынзскѣ-тѣ землѣ. Той расте и въ Японнѣ и въ нѣкои чѣсти на Индиѣ, нѣ много по долге му ꙗ качество-то. Чай-тѣ ꙗ дръвце, коѣ-то всѣкогы ся зеленѣе и расте въ низкы мѣста и по долове-ти въ теплый-тѣ климатъ. Правителство-то ꙗ осѣтило цѣннѣ-тѣ на това дръвце, за това и Богдыханъ Шупъ-Ти на 1645 год. издаде законъ кой-то запрѣщава подъ смрътно наказаніе продажбѣ-тѣ на чайны-ти сѣмена.

Трѣговина-та съ Кынѣ приела ꙗ голѣмо развитіе, ꙗ това благоприятно; положеніе не ꙗ измѣнило отношеніе-то на Пекинскый-тѣ дворъ къиъ другы-ти народи. Кынзско-то Правителство, ако и да ся обогатява отъ Европекѣ-тѣ трѣговнѣ, отъ старе време бѣло ꙗ враждебно на чужестранци-ти, и ако и да ꙗ землю-чавало съ тѣхъ, трактати то-всѣкогы съ тайно намѣреніе да ги ꙗ усмѣнява.

Единъ само чловѣкъ, Богдыханъ Канки, кой-то ся вѣстѣи на прѣстолъ-тѣ на 1661 год. ꙗ слѣдовалъ съвѣститъ противъ системи. Той привлече много умни людие при себе; избра за министръ едного Іезуита, закрыиаше Католическѣ-тѣ вѣрѣ и обикомъ прѣстолъ-си съ прочюти чужестранци. Въ негово-то царуваніе посто-

ѣхъ да процвѣтають искусства, науки, книжица, земледѣліе и трѣговина, и остави голѣмъ славѣ и память-тѣ му не ще да ся забрави никогы. Прежмнищи-ты на Канъ-Хи не послѣдовахъ и неговый-тѣ примѣръ. Тѣ припомнихъ старѣ-тѣ зависть и враждѣ кѣмъ чужестранци-ти и отмѣнихъ неговѣ-ти закони, цовдигнѣхъ гонѣние срѣщу католици-ти и истрѣбихъ хубавѣ-ти уредби, ком-то съставѣхъ всичкѣ-тѣ силѣ на царство-то му.

Троица-та послѣдни Господари Коа Кынгъ, Тао-Куангъ и сегашный Богдыханъ Гянъ-Фунъ доведохъ тѣхъ системѣ до крайность. Токо что подписовахъ трактати и гы потѣнковахъ, гонѣхъ и притѣснявахъ Европейци-ти, и съ такви поступки възбудихъ сегашнѣ-тѣ войнѣ.

Две съюзни дръжави дѣйствовѣтъ за всемірный-тѣ интересъ, и настояваѣтъ за да ся исплѣнятъ оныѣ задѣлжѣния ком-то истичѣтъ отъ трактати-ты. Тѣ искѣтъ отъ Кынзско-то Правителство да отвори пять голѣми градове въ Имперіѣ-тѣ на Европейци-ти да пазѣ и тѣхнѣ-тѣ личность и тѣхно-то иманіе и да поддрѣжи свободѣ-тѣ въ вѣзѣяніе-то и извѣзѣяніе-то на стоки-ти.

Освѣтъ тыѣ материални интереси, Франція ꙗкѣ представителница и на нѣравственный интересъ, за кой-то ꙗма право да иска здраво обезпеченіе: Той-зи интересъ ꙗкѣ Католическа-та вѣра. Има повече отъ двѣсти години отъ какъ ся сѣ поселили въ Кынѣ Французекы миссіонеры, кои-то и ся распространили тамъ Христіанскѣ-тѣ цивилизациѣ. Богдыханъ Канъ-Хи, като позна тѣхнѣ-ти заслугы уступилъ имъ ꙗкѣ земли и ꙗкѣ разрѣшилъ на вѣчни времена на Католици-ти да си врьшѣтъ свободно богослуженіе-то по всичкѣ-тѣ Имперіѣ. Тыѣ правдини бѣхъ отмѣнени отъ неговѣ-те прежмнищи; и Франція постоянно ꙗкѣ протестовала противъ такво дѣйствиѣ и най-напоконъ споредъ послѣдний-тѣ трактатъ, кой-то бѣ заключенъ чрезъ Г. Лагрене рѣшено ꙗкѣ да ся дозволи

на Католици-те да си врышжтъ богослужение-то въ нѣкои провинции, и ни единъ Католическый священникъ не може да бѣде наказанъ за исполненіе-то на свои-тъ религыѣ. Нѣ и той-зи трактатъ не гы огради отъ фанатизмъ-тъ. Священники-ты бѣхъ искланы, и за да не бы да ся повторятъ пакъ тыя злодѣянія Франція има право да иска здраво обезпеченіе.

Ланъ въ Англискый-тъ парламентъ единъ членъ каза че Кынези-ты имжтъ право да ся отдаляжтъ отъ другы-ти народи и да избѣжтъ всѣко съобщеніе съ тѣхъ; нѣ това ученіе не е основателно и не може да ся приеме безусловно.

Кынези-ты сж заключавали трѣговскы трактаты, отъ кои-то и ся сж обогатявали, и кога ся сж договаряли имали сж право да гы приѣмжтъ или да гы отхвърлжтъ, нѣ тѣ сж гы приѣли, слѣдователно длѣжны сж да гы исплнѣжтъ. Европа, кога-то направлява трѣговиѣ-тъ си, какъ-то е по полезно, основавала ся е и на тыѣ трактаты, и сега може да настои на правдини-ти си.

Отъ това изложение ясно ся види, че двѣ-ти союзнѣ дръжавѣ въ дѣйствиѣ-то, коѣ-то сж прѣдприѣли противъ Кынж залѣжжтъ за общый-тъ европейскый интересъ. Нѣ начальники-ти на тыя дѣйствиѣ неможтъ да ся задоволяжтъ съ едни обѣщанія на Кынезскы-ти Мандарини и ся сж рѣшили да влѣзжтъ въ Пекинъ за да вземжтъ отъ същый-тъ Богдыханъ задлѣженіе и да го присилѣжтъ да даде достаточно обезпеченіе че ще удържи задлѣженіе-то си. Защо-то ако бы полномощники-ты на съюзници дръжавѣ да заключжтъ трактаты само съ Мандарини-ти и чиновники-ти кынезскы, то и той-зи трактатъ ще остане мрътъвъ и подиръ малко время пакъ ще излѣзжтъ несогласія, отъ кои-то ще избухне война.

И така съюзници-ты ще иджтъ въ Пекинъ и ако посрѣщжтъ нѣкои затрудненія, то ще имъ ся даде ново подкрѣпленіе и рано или късно ще достигнжтъ цѣль-тъ си.

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Внимание-то на цѣль Европѣ е обрѣнато сега къмъ Шербургъ, гдѣ-то ще ся посрѣщне Английска-та кралица отъ Наполеона. Франция иска да придаде на тѣхъ срѣщъ политическо значеніе; Двѣ особено важни причини ся побуждѣтъ на това; прѣва-та е, че Императоръ Наполеонъ иска съ това приглашеніе да покаже че нѣма още никакви неприѣтелскы замысли противъ Англія, и втора-та е че той ся надѣе съ това сближеніе да подѣйствова на Австрійскъ-тъ политикъ, кою-то много ся основава на охлажденіе-то по-между западни-ти дръжави и още по вече на свое-то сближеніе съ Велико-Британско-то Правителство, и отъ нѣкоје врѣмя насамъ поченѣла е да прѣчи на намѣрениѣта на Французско-то Правителство.

Ако не бы ималъ Императоръ Наполеонъ намѣрение да досегне тѣхъ двойственнъ цѣль съ приготовленнъ-тъ въ Шербургъ демонстрациѣ, то не бы ималъ достаточнъ причинъ да придава такъ торжественность на това събытіе, кою-то не сочи за ползъ на миролюбиви-ти негови стремленія, кои-то той постоянно залѣга да ги посочи при всякій удобенъ случай. Франция ся готви да празнова открытіе-то на новъ ѣдинъ портъ; нѣ знаѣтъ ли читатели-ти ни що е Шербургскій-тъ портъ?

Извѣстно е че Императоръ Наполеонъ отъ какъ ся е въскачилъ на тронъ-тъ залѣгнѣлъ е да усили французскій-тъ флотъ, кой-то до него бѣше много напуснѣтъ. Всѣкъ може да ся сѣти кою дръжава е побудила Французско-то Правителство да усили морско-то си вооруженіе; то не е нити Испанія, нити Швеція, нити Данія, нити Россія нито пакъ нѣкою друга отъ средиземни-ти Европейскы дръжави. И въ кратко врѣмя Франция ка-

то съ силж-тъ на нѣкоје черодѣйство приготви флотъ равенъ съ првъй-тъ на свѣтъ-тъ Английскый флотъ. Нъ съ това цѣль-та още не бѣ досегнѣта. Не е доста да има една дръжава морскж силж, за да бѣде тя скжко дѣйствителна сила трѣбѣ да има и една опора надѣждна и здрава, сирѣчь единъ ѣкъ укрѣпенъ портъ, въ кой-то да може флотъ-тъ въ противный случай да ся укрене и да ся устрои подъ забранж на табии-ти и на топови-ти, и да може отъ тамъ на всяко время да плаши противници-ти си. Такво укрѣпено мѣсто Франція не е имала до послѣдни-ти времена, и това обстоятельство най добръ обьясняява разни-ти катастрофи, кои-то е прѣтрыпывалъ Французскый-тъ флотъ въ военни-ти времена при Лудовика XIV и Лудовика XV и най паче въ время-то на кровави-ги воини при првж-тъ Империж. Наполеонъ III, съ свож-тъ особенж прозорливость обрѣнж и на той-зи прѣдметъ длжжно-то внимание. Той тврѣдъ добръ е проумѣлъ, че морска-та сила на Франциж не ще бѣде уздравена до гдѣ не устрои такъвъ ѣкъ портъ като на примѣръ Плимуть и Портсмуть въ Англиж. И за това до гдѣ ся устроиваше флотъ, той ускори работж-тъ и въ Шербургскый-тъ портъ, коя-то ѣще поченжта още въ царуваніе-то на Лудовика XIV по планъ-тъ на прочютый-тъ инженеръ Вобанъ. Нужда-та за такво едно укрѣпленіе на сѣверный-тъ брѣгъ въ Франциж позната е отдавна, нъ нѣмало кой да испълни мыслѣ-тъ. И ето столѣтный-тъ трудъ сега ся сврши, и значение-то на той-зи укрѣпенъ портъ е по голѣмо сега, нежели въ друго время зашто-то паракходство-то е скжсило морскы-ти разстоѣнія. И единъ голѣмъ флотъ кога ся събере въ той-зи портъ може въ 24 часа да прѣхрвыли Ламаншскый-тъ каналъ, кой-то отдѣля Англиж отъ Франциж и да ся ѣви нечаянъ и ненадѣянъ на Британскы-ти брѣгове съ силж войскж. Ето що е Шербургскый-тъ портъ! Нъ народъ-тъ въ Англиж е доста прозорливъ за да не

забылѣжи каквѣ важность има това укрѣпено мѣсто и кое ѣе сѣщо-то му назначеніе. И за това не ѣе дивно, че и вѣстници-ты и Парламентъ-тъ, това тѣржество на Франціѣ, посрѣщѣхѣхъ го твърдѣ неблагоприѣтно. За да успокои на врѣмя общественно-го мнѣніе въ Англіѣ Императоръ Наполеонъ пригласилъ ѣе Англіѣ-скѣ-тъ кралевѣ на това тѣржество, и тѣа отъ дипломатическо приличіе не може да ся откаже отъ това приглашеніе. Нѣ той-зи визитъ на кралевѣ-тъ губи свое-то политическо значеніе, защо-то въ самѣ-тъ Англіѣ не ся одобри и защо-то Нейно Великобританско Величество само ще замине прѣзъ Шербургъ и ще пѣтува за Берлинъ да навѣсти дѣщерѣ си, за коѣ-то ланѣ ся ожени Прусскій-тъ принцъ, братанецъ на Прусскій-тъ царъ и преемникъ на прѣстолъ-тъ. Обаче не можемъ да мыслимъ че и Лудовикъ - Наполеонъ види въ той-зи визитъ искренно дружелюбіе; Нѣму бѣ потрѣбна за той-зи случай само за оѣи тѣржественна обстановка на сръдечно-то съгласіе, и той добы цѣль-тъ си; а въ тайнѣ твърдѣ добрѣ разбира че Шербургскій-тъ портъ не ѣе устроенъ за да приеме гости въ нѣго.

Кога въ Европѣ помежду Англіѣ и Франціѣ происхождѣтъ двусмысленни церемонии, флотъ-тъ на двѣ-ти дръжави дружелюбно дѣйствова въ отдалечени-ти води срѣщу Кынѣ. Споредъ послѣдни-ти извѣстія съюзни-ти войски одрѣжали побѣдѣ надъ Кынези-те при рѣкѣ Пейхо и отворили си пѣть въ Пекинъ. Спротивленіе-то на Кынези-ти было доста силно. Нѣ и въ това дѣло главнѣ-тъ роль играли Французи-ты и за това загубили повече войници нежели Англичане-ты, кои-то какъ то ся случява чѣсто дошли по кѣсно на мѣсто-то гдѣ-то былъ бой-тъ и нахѣрили готовѣ побѣдѣ.

Да ся позавърнимъ пакъ въ Европѣ и да видимъ какъ тече Германско-то несогласіе съ Даніѣ. Наши-ты читатели знаѣтъ,

че Германскый-тъ Сеймъ не пожелъ това дѣло врьзъ себе си, и на нѣговый-тъ ультиматумъ Даниа даде отговоръ, кой-то ся бѣ прѣдалъ на особитъ Комитетъ за да го прѣглѣда. Той-зи Комитетъ отредилъ, че не остава на Германскы-ти дръжави друго средство за да склонѣтъ Даниа да даде правдини на Нѣмскы-ти свои провинции, освѣнь да ѣхъ понудѣтъ съ оружїе. Това заключение на Комитетъ-тъ, въ кое-то ся поже най паче гласъ-тъ на Австриа прѣдставило не на сиймъ-тъ за да го обсъди, нѣ той още не не изрекълъ свою-то рѣшеніе. Помежду Австриа и Прусиа има голѣмо несогласіе въ той-зи въпросъ. Австриа настоѣва да ся приемѣтъ понудителни мѣри противъ Даниа, а Прусиа въздрѣа дѣло-то и показва по-голѣмъ умѣренность, не ще да докарова това дѣло до крайность; зашто-то знае че той-зи въпросъ чисто Германскый ще ся прѣвѣрне въ обще Европейскый и ще докара голѣми затрудненїя.

И така наши-ты читатели видѣтъ, че и безъ вѣсточный-тъ въпросъ, въ область-тъ на международни-ти въпроси има врьзачята, кои-то не могатъ да ся разврьжѣтъ съ єднѣмъ драсканиѣмъ на перо-то; и ако и да обръща вѣсточный-тъ въпросъ всеобщо-то вниманїе, нѣ не не го поглыньлъ до толкъсь, гдѣ-то да скрѣе отъ очи-те на Европѣйскѣ-тъ публикѣ другы ако и по мало-важни, нѣ по близны затрудненїя.

Прѣглѣдванїе-то на вѣтрѣшнѣ-тъ политикѣ на Европѣйскы-ти дръжави отлагамы до другѣ Книжицѣ.

ТРЪГОВСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Нѣколко мысли за финансовый-тъ кризисъ. Въ прѣдидущи-ти наши Книжици често смы ꙗмали случай да споменуваемы за тръговскый-тъ кризисъ и увѣрены смы че мнозина отъ наши-ти

читатели желаятъ да знають причины-ти на това неблагоприятно за тръговия-тъ явление:

Извѣстно е че голѣмы тръговскы кризиcи повтаряѣтъ ся чясто и доста правилно единъ подиръ други въ извѣcно время. Далновидны чловѣчи чясто прѣдвиздѣтъ и напоменоватъ за тѣхъ съ время; нѣ гласъ-тъ имъ остава гласъ вопіющій въ пустынѣ. Мы добръ помнимъ че въ четыредесята-та година нѣкои си Фридрихъ Енгельсъ въ свое-то сочинение: »положение на рабочы-тъ класъ въ Манчестеръ» положително казва, че въ Англіѣ тръговскы-ты кризиcи ся повтаряѣтъ періодически чрезъ 5 или 8 години, и много други списатели отдавно ся показвали на економическый-тъ законъ, на кой-то ся опира това смѣтане. Нѣкой-си Викентій Нольте, чловѣкъ съ голѣмъ опытность и познание въ еднѣ книжицѣ, кой-то е издалъ на 1845 г. ясно е изложилъ главни-ти посокы, кой-то могатъ всекогы да ся забѣлѣжѣтъ въ тръговскый-тъ кризиcъ: отъ начало на нѣкоя вънкашня причинѣ приливѣтъ голѣмы капиталы (overstocking) кой-то немогѣтъ скоро да ся облѣчѣтъ въ нѣкои прѣдприятія. Така подиръ 1820 год. бѣхъ прилѣли голѣмы капиталы въ Англіѣ отъ голѣми-ти печалби, кой-то добы Англійска-та тръговия подиръ миръ-тъ, отъ всеобщо-то распространение на машини-ти си. Въ начало-то на текуще-то десятилѣтіе сѣщо бѣхъ прилѣли свободны капиталы, защо-то тръговия-та бѣ ся въспрѣла споредъ войнѣ-тъ противъ Россіѣ. Най ясно посока на такво положеніе е лихва-та, коѣ-то спада много долу, и учетъ на записи-ти (сконто). А споредъ тѣхъ причинѣ всички-ти стоки ставѣтъ поскѣпи; Спекуляция-та мысли че стока-та ся трѣси за това и цѣна-та ѣ ся качюва. И ся сили да умножи произведение-то на стока-тъ, почева нови прѣдприятія и ся надѣе на голѣмъ печалъ, защото-то стоки-ти отъ день на день поскѣпи ставѣтъ; и така помалко

понамало поглѣща не само свободни-ти капитали, нѣ часто надмѣнува и годишнѣй-тъ доходъ народнѣй, а стока-та не само не ся трѣси, нѣ още и толко ся продава зашто-то цѣна-та ѣ става висока, и спекуляторы-ты оставѣтъ измамены и немогѣтъ да посрѣщѣтъ плащане-то си. Между 1820—1824 год. въ Англичѣ капиталисты-ти незнаяхѣ що да чинѣтъ съ капитали-ти си и най спѣшни спекуляции лесно добывахѣ капитали. Американскы-ти республики, кои-то въ еденѣ нощѣ изникновахѣ като гѣби и ся губяхѣ полярѣ три дена безѣ да оставѣтъ слѣдѣ, безѣ всѣко затрудненіе правяхѣ въ Лондрѣ заемѣ отъ 6,700,000 лири стерл. Извѣстно още колко глави бѣхѣ съ слисали на 1853 год. Естествено ѣ че капиталъ-тъ съ той-зи начинѣ нахожда си много канали за да ся изнесе и послѣнѣва; сконто-то ся вѣскачи, трѣговци-ты, кои-то давахѣ капитали-ти си съ малѣ лихвѣ, принуждены сѣ самы да земѣтъ на заемѣ за высокѣ лихвѣ; а стоки-те оставѣтъ непродадени, догдѣ трѣговци-ты, не ся рѣшѣтъ да продавѣтъ по долу отъ колко-то имѣ струва. И кога крайность-та гѣ понуди да ся рѣшѣтъ на тѣхѣ мѣрѣ, то като че ся възстановлява равновѣсїе въ трѣговиѣ-тѣ, нѣ само до повтореніе на исто-то положение.

Чюдно бы было само едно, какѣ най опитны-ты трѣговци още до сега не ся сѣ научили да прѣдвѣждѣтъ тѣхѣ случаи. Нѣ извѣстно ѣ че трѣговци-ты малко ся грыжѣтъ за общественѣ-тѣ економїѣ и трѣговскѣ-тѣ исторїѣ. И какѣ-то вижда ся не сѣ трѣговци-ты, кои-то проумѣвѣтъ най добрѣ трѣговскы-ти дѣла, и книгопродавци-ты знаятъ че политико-економическѣ списанїя най малко ся четѣтъ отъ трѣговци. Нѣ наша-та Книжнина нѣма още такви списанїя, и наши-ты Книгопродавци нѣма на кого да ся плачѣтъ, за това и мы днесѣ намѣсто Книжевнѣй дневникѣ прѣдлагамы на читатели-ти наши:

ПРОМЫШЛЕННЫЙ ДНЕВНИКЪ.

Въ едно кратко пътуваніе по Бессарабиѣ имамы случаи да видимъ едно новѣ машинѣ, коѣ-то мыслимъ, отъ всички-ты земледѣльческы машини, ще има най голѣмо внимание. Много сме ся чудили, кога прѣвъ пѣтъ видѣхмы машинѣ коѣ-то шие; дрехы, и шие по хубавѣ отъ най искусный-тъ шевачъ, нѣ още повече сме ся почудили, кога видѣхмы машинѣ, коѣ-то жьне или да речемъ по добрѣ коси жито, и не само! коси нѣ и на снопове събира. Извѣстно же че врѣмя-то за жетвѣ-тъ не кжсо и често не пристигать рѣцѣ да събирахъ Божиѣ благодать. За да ся устрани това стѣсненіе и да ся освободи земледѣле-то отъ такви прѣпятствия чловѣческый-тъ умъ не измыслилъ машинѣ, и до толкось усовершенена, гдѣ-то повече нищо не можемъ да чыкамы отъ неѣ. Отдавно ся употребляхъ машини за косеніе, нѣ всички-ты машини до сега сѣ имали едно голѣмо неудобство; защото трѣбваше чловѣкъ да събира скосени-ти класове, а това не много тяжка и невѣзможна работа. Сега и това неудобство не устраниено, и машина-та сама и коси и събира класове-ти въ снопове. Машина-та, коѣ-то имамы случай да видимъ съ помощь-тъ на единъ чловѣкъ и едно рало волове или конѣ можи да искоси въ единъ день отъ 8 до 10 дилюма чисто и равно, и да складе скосено-то на правилни снопове, така гдѣ-то чловѣческа-та рѣка никогы не може пзврѣши. И на истинѣ има на що да ся почуди чловѣкъ. Една таква машина, какъ-то научихмы въ Липискѣ струва до 700 фиорина среб. и най много ся славятъ земледѣльческы-ти машини отъ фабрикѣ-тъ на доктора Вилгелма Гамта въ Липискѣ.

ОБЩИЙ ДНЕВНИКЪ.

— Въ Бенгази на Сѣверный-тъ брѣгъ на Африкѣ появилась ся не болѣсть, коѣ-то медицинскый-тъ съвѣтъ, кой-то бѣше отрезъ

денъ отъ Правителство-то да ѣж издири, объяви че не чума, и всички-ти дръжави, кои-то имать сношение съ той-зи край приели сж мѣри за да не ѣж допустѣтъ да се распространи.

— Отъ послѣдни-ти смѣтки на Английскій-тъ Банкъ, кои-то ся поѣавихъ прѣзъ дене-ти видимъ че хартии (каймета) има въ обръщение на 20,817,045 лир. стерл. а металическѣ монетѣ въ кассѣ-тѣ му на 17,340,421 лири стерлинни.
